

Правила за действие при катастрофи

"Катастрофа" е внезапно събитие, съпроводено с тежки последствия, жертви, наранявания, разрушения и повреди, които причиняват загуби, налагащи незабавна, спасителна и непосредствена възстановителна намеса в широк мащаб.

• Първата Ви реакция трябва да бъде да уведомите органите на МВР или тези на спешна медицинска помощ за злополуката. Това може да стане на чрез телефона за спешни повиквания на единната спасителна система 112

Вашето повикване трябва да съдържа следната информация:

Къде? – Посочете мястото, улицата, номер на улицата, кръстовище или някакъв ориентир при злополука извън града;

Какво? – Посочете вида на злополуката: пътнотранспортно произшествие с лек автомобил, с тежкотоварен автомобил, с транспортиране на опасен товар. Посочете също дали има затиснати или ранени хора и дали има опасност от пожар;

Колко? – Посочете броят на пострадалите, по възможност вида на нараняванията;

Кой се обажда? – Кажете името си и номера, от който се обажда.

ПЪТНОТРАНСПОРТНИТЕ КАТАСТРОФИ са особена категория кризисни ситуации, които могат да причинят смъртта на много хора. За съжаление те са част от ежедневието ни и възможността човек да загине при катастрофа е много по-голяма, отколкото при природни бедствия.

ЗАПОМНЕТЕ: Първите 5-6 минути са от решаващо значение за спасяване живота на пострадалите. Затова при автопроизшествие започнете със спасяването на хората! Известете "Пътна полиция" и "Спешна медицинска помощ" по телефона, спрете преминаващите коли и поискайте помощ. Опитайте се да оцените състоянието на пострадалите и степенувайте по важност действията си.

ПРЕДИ ВСИЧКО УСТАНОВЕТЕ ДАЛИ ИМА:

- наличие на самостоятелно дишане;
- запазена сърдечна дейност;
- нараняване с обилно кръвотечение;
- счупени кости и признаци на други тежки увреждания. Ако обстоятелствата налагат, пренесете на безопасно място пострадалия, поставен върху твърда подложка /дъска/. Не допускате при изнасяне на пострадалия от автомобила да бъде теглен за главата или крайниците, защото е възможно да му бъдат нанесени допълнителни и фатални за живота му травми. Ако поради опасност от пожар или по други съображения се налага да пренесете пострадалите на по-голямо разстояние, направете го много внимателно, пазете гръбнака и избягвайте резките движения.

ПРИ ЛИПСА НА ДИШАНЕ ОСИГУРЕТЕ СВОБОДЕН ДИХАТЕЛЕН ПЪТ ЧРЕЗ:

* Извиване на главата максимално назад /внимание за счупени шийни прешлени/.

- * Отваряне на устата чрез повдигане и изтласкване на долната челюст напред с пръстите на двете ръце, а с палците упражнете натиск върху брадата на пострадалия.
- * Огледайте устната кухина и при наличие на чужди тела или счупени зъби /протези и др./ и я почистете с пръст, увит с марля или с чиста кърпа. Ако дишането не се възстанови, започнете незабавно изкуствено дишане по метода "уста в уста" или с апарат за изкуствено дишане с честота 16 - 18 пъти в минута.

ПРИ ЛИПСА НА СЪРДЕЧНА ДЕЙНОСТ:

Установете наличие или липса на пулс чрез притискане на "сънната" артерия по предно-страничната част на шията. При липса на пулсации, започнете незабавно външно притискане на сърцето, с честота 60-80 притискания в минута. Поставете дланта на едната си ръка върху долната трета на гръдната кост с пръсти, успоредни на ребрата на пострадалия и притискайте. Дланта на другата ръка поставете върху първата трета на гръдната кост за усилване на натиска. Притискането се извършва с изправени в лактите ръце. При всеки натиск гръдният кош на пострадалия трябва да хлътва 3-5 см.

ПРИ ЛИПСА НА ДИШАНЕ И НА СЪРДЕЧНА ДЕЙНОСТ:

Когато спасителите са двама, единият коленичи отстриани до главата на пострадалия и извършва изкуствено дишане по метода "уста в уста" или с апарат за изкуствено дишане с честота 16-18 пъти в минута /на 5 притискания на сърцето - 1 вдъхване/, а вторият спасител извършва външно притискане на сърцето, като на всеки пет притискания спира, за да се извърши вдъхване на въздух. Когато спасителят е сам, извършва същите действия в следната последователност - на всеки 15 притискания на гръдната кост се правят по 2 последователни вдъхвания.

ПРИ КРЪВОТЕЧЕНИЕ

При нараняване, съпроводено с обилно кръвотечение, незабавно трябва да се направи кръвоспиране:

- * Притискаме с пръстите на ръката наранения кръвоносен съд към подлежащата кост;
- * Пристягаме крайника /над раната/ с гумена тръба /Есмарх/, турникет или триъгълна кърпа. На превръзката поставете лист с точният час на манипулацията!
- * Компресивна стерилна превръзка - с бинт или стерилен превързочен пакет се прави стегната превръзка на раната.
- * При нараняване и изгаряне се правят сухи стерилни превръзки на раната с помощта на бинт или триъгълни кърпи. При навяхване, изкълчване, счупване не се допускат опити за наместване на увредения крайник. При увреждане на костно-ставния апарат крайникът се обездвижва с надувни /телени/ шини или с подръчни средства -дъски, чадъри и др. Основно изискване е да се обездвижат най-малко две съседни на увреждането стави. Във всички случаи, когато пострадалият е в състояние на безсъзнание, но има запазени дишане и сърдечна дейност, е необходимо да се постави в странично стабилно положение.

Първоначални действия при ПТП, ако бъдете блокирани в автомобила си и/или сте пострадал

- По възможност се евакуирайте от превозното средство.

- Ако има други пътуващи с Вас им помогнете да се евакуират, при невъзможност за това (ако те са затиснати от конструкцията на автомобила), не предприемайте рисковани мерки по тяхното освобождаване.
- Изчакайте помощта на компетентните органи.
- Обезопасете мястото на катастрофата със светлоотразителен триъгълник – 30 м за градски условия и 100 м за извънградски условия.
- Откачете клемите на акумулатора.
- Не пушете и избягвайте всякакви източници на възпламеняване (запалки, кибрит и др.), защото може да има неконтролируемо изтигане на гориво.
- Ако сте затиснати от конструкцията на автомобила не се движете.
- За погасяване на възникнал пожар използвайте пожарогасителя в автомобила.
- Ако злополуката е с транспортно средство превозващо опасен товар, избягвайте допира с товара и по възможност се отдалечете на разстояние от 60 м.